

Պ. Ա. Յ. Մ. Ն. Բ.

ՊՈՒԼՏԱՎԱՐՈՒ

Տարեկան 12 Ֆր.

Վեցամսեայ 6 Ֆր.

ՍՐՏԱՍՈՒՄԱՆ.

Երկու քիւր լեկ ծրարով

Տարեկան 14 Ֆր.

Վեցամսեայ 7 Ֆր.

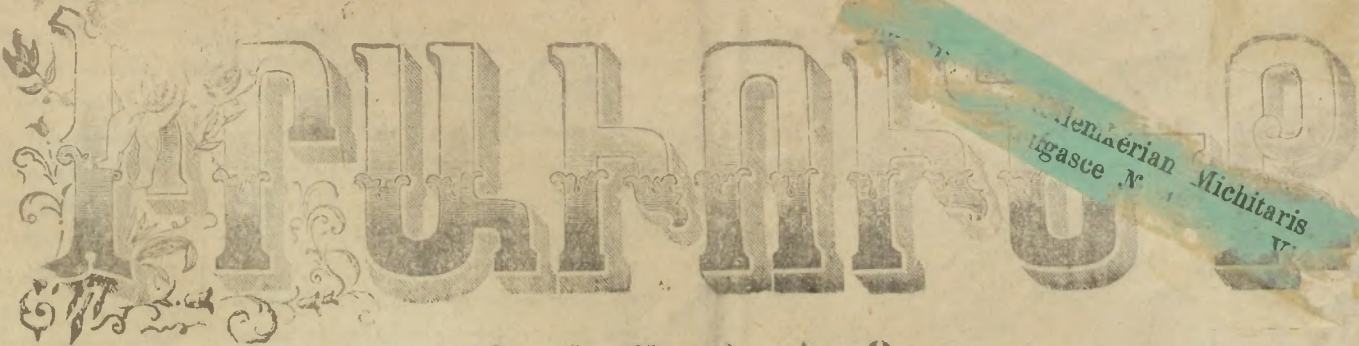
ԱՍԵՐԻԿԱ

Տարեկան 2.60 Տօլ.

Վեցամսեայ 1.50 Տօլ.

ԿԱՆԽԻԿ

ԻՐԱՆՈՒՑՄԱՆ ՏՈՂԸ
20 ՄԵԹ.

Ի Ր Ա Վ Ի Ր

Ա Ջ Գ Ա Յ Ի Ն Ե Ի Ք Ա Ղ Ա Ք Ա Վ Ա Ն

ԿԸ ՀՐԱՏՈՐԱԿՈՒԻ ԱՄԵՆ ԶՈՐԵՔԵԼԵՐԹԻ ԵՒ ՇԱՐԱԹ

Redaction du Journal

«Iraounk»

(Bulgarie) VARNA

Редакция

на ВѢСТНИКЪ

«Иравунк»

ВАРНА

Իրանիանք եւ յեւ
արաիք

ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ԱԶԴ

Տեղւոյս Ս Սարգիս եկեղեցւոյ թաղ. խորհրդոյ ընտրութեան համար կազմուած ընտրողական ժողովս կը վաւթայ ծանուցանել քաղաքիս հայ հասարակութեան թէ յառաջիկայ ամսոյ Յուլիոս 6 կիրակէ օր, թաղական խորհրդոյնոր ընտրութեան պիտի ձեռնարկէ, ըստ Ազգ. Սահմանադրութեան օրինաց:

Ընտրողաց ցանկը, ինչպէս նաեւ ընտրելեաց եւ ապագայ ցանկը կախուած է Ս. եկեղեցւոյն գաւթին մէջ:

Չարձանագրուած ազգայինք իրաւունք ունին անձամբ ներկայանալ ընտրողական ժողովոյ, արձանագրել տալու իրենց անունները մինչեւ 5 յուլիս չարթթ երեկոյ ի ժամ 5:

Քուէարկութիւնը պիտի սկսի տուաւտեան ժամը 10ին եւ պիտի տեւէ մինչեւ ժամը 4:

Քուէարկողը անձամբ պէտք է բերեն իրենց քուէն:

Ընտրողը ազատ են եւ ապագայ ցանկէն դուրս անձանց ալ քուէ տալ:

Կը խնդրուի բոլոր արգոյ ազգայիններէն որպէսզի փաթեան կատարել իրենց ազգային պարտականութիւնը:

Մեծ ազգայնաբար

Նախագահ ընտրողական ժողովոյ,
Մարտիրոս Քնիյ. Սարգիսեան
Վաւեր, 28 յունիս

ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ՎԵՃԱԿԷՆ

Քէմախի վարի Բագարիճ գիւղէն հայ տիկին մը յունիս 12ին կը գրէ իր արտասանմանի մէկ ազգականին:

Որքան ընտրութեան ժամն արդէն տեղեակ ես մերին նիւթական անտանելի վիճակին որ օր ըստօրէ երթալով ալ կը վատթարանայ Բիւրտերու ու Լազերու պէս պէս աւազակութիւններէն ու հարստահարութիւններէն: Երբէք օգուտ մը ու պահպանողական միջոց մը չունենալէ զատ տեղական իշխանութիւնն ալ հակառակ աս ըստարտութեանց:

Ինքն ալ սկսած է ստանալապէս կրկնապատիկ ու եռապատիկ զանազան աշխատանքներն որոնք տեւորութեան կը թուին արդէն:

Վալ եկաւ այն մարդուն ու մեր գիւղին, եթէ չը կարողանայ անոր պահանջն լեցնել, իր ունեցած տնակն ինչքեր ծախելով իր անկանոն պայուսակն լեցնելով կը մեկնի լաց ու կոծ ոչ մի ցանկ ու ճար չըլլար անոնց անգութ սրտին: Ասոր հետ մէկ տեղ կարծես ամէն կողմէն դժբախտութիւն ու ապրիլականութիւնն զմեզ ընդգրկած է: Տեղւոյս բերքերու սակաւ ըլլալը չափազանց սղութիւն առաջ բերաւ եւ զմեզ բոլորովին նեղ ու անտանանելի անդունդի մը մօտեցուց: Արդեօք որոշ գիւղերն ու ազատներ մեր անմեղ մանուկներն անօթութեան ճիւղներէն Սիւրբի բարեկամ արդէն գիտես որ իմին այրն, Յ. Մ. ասկից 20 տարի առաջ մեկնած է տեղէս ու մինչ ցարդ ալ մէկ դըրամ զրկած չէ զաւակներուս կամ ինծի, կը խնդրեմ որ ամբողջ հայրենակիցներուն կոչ ընէք ու դարձնէք մտրոնալ ոչխարն իր սիրելեաց գիւղին:

Յարգանք հաւատարմութեամբ
Բոյզ Թ. Խ. Պ.

ՆՈՐԱԿ ՍՕՖԻԱՅԷՆ

(Միւս մասնաւոր քաղաքիցէն)

Այսօր 7 օր է որ բացուած է Պալկար Ազգ. երեսփոխանական ժողովը: Այս մի շարքումն ժամանակամիջոցին հազիւ երեսփոխանական ժողովը կարողացաւ քննութեան առնել պատգաւաւորութեան ընտրութիւնը եւ վաւերացնել:

Վաւերացուեցան բոլոր ընտրութիւնները, որոնց վրայ ունէր անոր. կույրն չեղաւ եւ ունէր զեղծութիւնը չի գտնուելով վաւերացուեցան: Բաւական աղմկալի անցան իսկ 20 կորայի եւ Սաւա-գի զի ընտրութեանց վաւերացումները որոնց վրայ մեծ առաքիւթութիւններ եղան: Թ. Թոստո-րօֆ (սօցալական) որը մեծ գեղք կը խաղայ եւ առաջին քննադատն է ձախակողմաններուն, Սաւա-գի զի ընտրութեանց վրայ 3 ժամ անընդհատ քննադատական ճառ մը խօսեցաւ, ո

րով ներկայացնելով յոյր զեղծութիւնները եւ բռնարարութիւնները կատարարութեան կողմէ, պահանջեց որ տեղւոյն վրայ քննութիւն բացուի, բայց ներքին դժուար նախարար Տ. Թաթէֆը, հերքեց բոլոր բաժնիները: Թոստոֆի, եւ պահանջեց որ առանց ունէր անկախ վաւերացութիւն եւ ձայնից առաւելութեամբ վաւերացուեցան: Բաւական անարմար խօսքեր եւ իրարու յարձակումներ եղան աջակողմաններուն: Եւ ձախակողմաններուն մէջ:

Երէկ կէս օրէ յետոյ երեսփոխանական ժողովը բացուած էր երբ հետագիր մը հաղորդեց Կոմս Իկնատիլֆի, նշանաւոր պաշտօնականի մահացումը: Նախագահը կարգադրով հետագիրը առաջարկեց այս նիստը փակել ի պատիւ անոր եւ միջառակցական հետագիրը ալ երեսփոխանական ժողովոյ կողմէ, որն որ ընդունուեցաւ:

Երկու շաբթի օրուան համար կը պատրաստուի կոր գահաճառի պատասխանը, որ պիտի դրուի երեսփոխանական ժողովոյ քննութեան: Կերեւաւայուի որ շատ աղմկալի ըլլայ այդ նիստը:

Կառավարութիւնը յիշատիւականաց դիմ:

Պալկար կառավարութիւնը վերջերս քաղաքական այլ եւ այլ նկատումներով, հակադրական կողմէն դիմեց ընտրութեան:

Չափազանց խստութիւն կը բանեցնէ մակեդոնական կազմակերպութիւններու հանդէպ, աքոր ձերբակալութիւն տեղափոխութիւն այժմ ամեն օրուան սողորական բաներ են:

Վերջերս կառավարութեան հրամանով ոչնչացուած է Քիւստէնտիլի մակեդոնական կազմակերպութիւնը, իսկ անդամները ձերբակալուած եւ աքորուած են իշխանապետութեան այլեւայլ կողմէ: Քիւստէնտիլի կազմակերպութիւնը ամենէն պահպանուած եւ ուժեղն էր:

Անցած օր Քիւստէնտիլին 40 անձ ձերբակալուած եւ Սօֆիա բերուած էին, եւ այսօրու եղան զանազան քաղաքներու Այդ կազմակերպութեան պետը Կոչո Կոչիֆ ձերբակալուած է ու տիկանութեան, կազմակերպութեան չէֆերը բաւական մտաւորութեան մէջ են այս առթիւ:

Կառավարութեան այս դիրքը կենթացուի որ յառաջ եկած ըլլայ նաեւ վերջերս ներքին դժուար նախարար Տ. Թաթէֆի ա ձիւն զէմ եղած սպառնական նախադրեց: Սահմանափակ կազմակերպութեան կողմէ: Բայց ինչ որ ալ լինի, քաղաքականութիւնը հան

դէպ յեղ. կուսակցութիւններու շատ վատ է:

Թղթակից

Սօֆիա

908 յունիս 22

ԲՈՂՈՐՈՂ ԴՄԵՆԱԿՍԱՆՆԵՐԸ

Պատ. Խմբագրութիւն «Իրաւունք»

Հաճեցէք ձեր թերթին մէջ հրատարակել ներքին շրջապատականը (յաւելուած ծանօթութեամբ): Կանխաւ շնորհակալութիւն յայտնելով:

Չերգ անկեղծօրէն

Հ. Յ. Դ. Աւեր. քոյ. Մասնախումբ

Մանկ. — Իր ժամանակէն թէեւ ոչ սակայն նկատելով որ Սօֆիայի Դաւանակութեան Ամերիկայի կետը կոմիտէն յեղափոխական տեսակէտով սարսակաւ ազնուութիւնը իսկ չունեցաւ եւ ոչ ալ անկեղծօրէն քաջութիւնը նկատի առնելու յետագայ բողոքի հարցերը ուղղակի (իրենց) Պատգ. ժողովի առջեւ բերելով:

Մասնախումբ համաձայնութեամբ Ամերիկայի բոլոր բողոքող ընկերներու, կուգալ մամուլի միջոցով հրատարակութեան տալ պաշտօնական այս գրութիւնները, հայ ժողովուրդին արդարագոյն առեանին ձգելով քաջարձակ վճիռը:

Անէ՛մք, հայ դատին դէմ դաւաճանողներուն, անդադար նախատինք հայ յեղափոխութեանը եւ անոր նուիրական նպատակը այլաստողներուն:

Հ. Յ. Դ. Ամերիկայի քոյոֆոններու Մասնախումբ:

Պոսթոն 15 Յունիս 1908

ՇՐՋԱՆԵՐԱԿԱՆ ԹԻԻ 1

Պոսթոն 16 Դեկ. 1907

Հայ Յեղ. Դաւանակութեան Ամերիկայի կոմիտէներուն:

Սիւրբի ընկերներ,

Ինչպէս յայտնի է բոլորին՝ Դաւ. Դրդ Պատգ. ժողովը ստասուած արդիւնք յառաջ չը բերաւ, թէպէտ ան այս վերապահութեամբ վերաբերողներ շատ կան, սակայն տրտուել եւ բողոք բարձրացնողներ ալ երեւան գտուին իրականութիւնը չենք ուրանալ:

Ազնիւ մարդը յեղափոխական անհատը, գիտակից հայը չը կրնար տուկալ երբ իր ջանքերու զոհողութեանց

Եւ իր յայտերուն հետ չարաչար կը վարուին:

Ներկայիս մէջ որ հայրենիքի վիճակը երթալով աւելի ծանրացած է, սովոր եւ բռնակալ կառավարութեան սուրբ կարծես վերջին հարուածով մը, ոչնչացնել կը սպասենք ընդհանուր հայութեան, մեր վրայ սրբազան պարտականութիւն կը դնէ, մեր ոյժերը աւելի խտացնելու, մեր վարկը քար ձրացնելու եւ մեր վերջին ճիգը թափելու, հայրենիքի փրկութեան Սրբորոշին: Ահա այս պարագան նկատի ունենալով, մենք քաղաքացի եւ գրգռելիքներու կողմէն պատգամաւորական ժողով մը ունեցանք Գեկ. 1-2. Նիւ-Եօքսի մէջ: Մենք ցոյցի, խօսքի եւ կամ ահաւանդուող եւ խնդիր չունինք ո՛ր եւ է անձի դէմ, մեր պահանջներ եւ մեր գիտողութիւններ, յեղափոխական սկզբունքի հիմնական խնդիրներու շուրջ կը զանաւան, մեր հաւատքը հաստատուն, մեր եռանդը վստահ եւ մեր գործին փութկոտ ըլլալու համար, մեր սիրտը դոհ, մեր զիտակցութիւնը հաստատ ըլլալու է:

Մեր նպատակ չէ Դաշնակցութիւնը վնասել, մեր փափաքը չէ անոր անցնել ծրագրել խափանել, մեր հաւատք չէ անիկայ փոքր եւ անջատուած տեսնել, այլ զայն աւելի կարող աւելի ծաւալուն եւ աւելի հեղինակուող դարձնել գէթ մեր, չափով իսփրեռն աշխարհի:

Մենք Հայրենիքի համար ուխտաւորուած զինուորներ ենք, բայց չենք կրնար տանիլ երբ հայ յեղ. Դաշնակցութեան 15 ամեայ գործունէութեան հաւան մասը կը փոխարինուի Սօցիալիստական Դաշնակցութեան հարցով եւ նաեւ կողակտեան Դաշնակցութեան տակ չորս սկզբունքով, մենք մեր զոհողութեանց վրայ չենք կրնար թափել նաեւ Եւրոպայի տապալելու վնասներ չարմամբներ: Մենք տպացոյց տուինք մեր կողակտեանց եղբայրներուն համար ի պահանջել հարկին մեր կարմիր արիւնը թափել տասը անգամ աւելի չափերով ինչ որ ընդունած է ինք: Սակայն ոչ մեր ծրագրերը եւ ոչ ալ միջազգային ատեանները մտածած ու զբաղած են կողակտի ազատութեան խնդրով:

Արդ ընկերներ, մենք նախքան ու եւ է քայլ առնել: Ձեզի կը դիմենք որ մեր ներկայացուցիչները Ամերիկայի ներկայ Պատգ. ժողովին ներկայանալու հաւանութիւն տաք ու պահանջէք կեդրոնական կոմիտէին, եւ անոնց քերած հարցերը (որոնք մէկ օրինակը կը ներփակենք) թող լուսաբանուին պատշաճ ժողովին մէջ, որով միայն կարելի կըլլայ այդ խնդիրներու շուրջ ընդհանուր գիտակցութեան եւ համաձայնութեան մը զար:

Բողոքող ընկերներու պատգ. ժողովը արդէն ընտրած է երկու պատգամաւորներ իր կողմէն, որոնց եթէ թոյլատրութիւն տրուի պիտի ներկայանան Պատգ. ժողովին սոյն հարցերու արթիւ:

Ի գիտաց հայ Յեղ. Դաշ. Ամերիկայի բողոքող ընկերներու գործադիր մարմնի Լաւնապետ

(*)

Մեր հասցեն է

Հ. Յ. Դ. քաղաքի Դաշնակցութեան

Բ. Ս. Պոլսի Սրբաշինութեան

Պօսթօժ. Մեք

(*) Մ. Ամբ. — Մեքսիկո խնդրուած է

ստորագրութիւնները չը հրատարակել:

Յ. Գ. — Նկատող որ պարգ. ժողովը երբեմն խնդիրները վերջի վարկեալին ձգելով, ընկերներէն ոմանք մեկնած են եւ մասնական եղած չէ լիովին խնդիր լուծելու: Մենք կը խնդրենք նաեւ որ մեր հարցերը դրուին Պատգ. ժողովի օրակարգին առաջն մասին մէջ, այս ալ հաճեցէք յիշել կեդրոնական կոմիտէի ձեռք խրկուելիք նամակին մէջ:

Նոյն,

ՊԱՀԱՆՋԻ ՀԱՐՑԵՐ

Հայ Յեղ. Դաշնակցութեան Բողոքող ընկերներու Պատգ. ժողովը տեղի ունեցաւ ի Նիւ-Եօքս Գեկ. 1, եւ 2 1907

Պատգամաւոր ընկերներ, հետեւեալ որոշումներն հարկ համարեցին զեկուցանել բոլոր Ամերիկայի Հ. Յ. Դաշ. չըջանակներուն եւ անոնց ուղարկութիւնը ու անկեղծ վերաբերմունքը Հ. Յ. Դաշ. հին ծրագրի վրայ, նաեւ տակտիկայի միօրինակութեան վստահարկութիւնը կարգ մը նկատելի կէտերով արժան սեպտեմբ. փութով տեղեկագրել:

Ա. Տաճկահայաստանի դատը՝ գոտ տեղական, քաղաքական գոյութեան խնդիր ըլլալով եւ իր պաշտօնական երեւոյթները այդ հանգամանքը կրելով, բոլորովին անպատշաճ է Սօցիալիստական հասկացողութեամբ անոր լուծման հետապնդել եւ կուսակցութիւնը ի տես աշխարհի Սօցիալիստ յայտարարել:

Բ. Նախորդ Յիշ ընդհ. պատգ. ժողովի գծած սահմաններուն մէջ ընդունելի կողմնակցութեան ինքնապաշտպանութեան գործը սրտագին եւ պէտք եղած եղբայրական օգնութիւնը չի զլանալ, եթէ կողակտի չըջանակներու փափաքը կողակտի նախադրով Սօցիալիստ դաշնակց. պարտաւորեցնել կողակտահայ մեր ընկերները, երբեք չը չը փոխել: Կողակտը Տաճկահայաստանի հետ Գիտենք Եւրոպայի զբաղակցութեան սեղանին վրայ Տաճկահայ դաշնակց. սակայն երբեք կողակտահայ դաշն:

Գ. Յուցական գործունէութեան շարունակութիւնը բոլորովին վնասակար ճանչնալով, լուրջ պատրաստութեան հետեւել եւ անտի յոռիտաւորութիւն հետեւել: Դաշնակցական տեղերը դաշնակցական վիճակի մէջ պահել:

Դ. Ապակեղծութեան դրութեան որոշ. կանոնաւոր սխառնով, գործադրութիւնը եւ զայն լուսաբանող օրէնքները թիւն մը:

Ե. Համերաշխութեան շինքը սուրբ եւ նուիրական դարձնել բոլոր ընկերներուն: Մեզնէ դուրս նաեւ ճանչնալ որ ինչ կուսակցութիւններու որոշ արժանիքը:

Զ. Կ. չըջանի խնդիրը արդիւնաւորելու համար, զայն առանձին Ամերիկայի հակադրութեան յանձնել եւ այդ ուղղութեամբ որոշ զոհողութիւններ ընել:

Է. Ամերիկայի չըջանակներուն համար մասնագէտներ պատրաստել եւ շարժուի վարժարանի գրութեամբ ընկերներ կրթել:

Ը. Վերջ տալ եղբայրասպան սխառնութիւն եւ անկեղծ ու անձնուէր գոտ դափառներ հալածելուն: հակառակ դէպքին այդ սխառնութիւն հետեւողները նոյնպէս պատասխանատու ընելու: Բացարձակ չարք եւ վնասակար պատժել, որ ինչ չըջանակներու համար պատասխանատուութեամբ:

Թ. Արդարութիւնը ազատ կի մէջ չը խնդրել եւ քմածին դատաստանել:

Բոլոր ընկերները չը վարկարկել Փոքրիկ, ճիշդ եւ անհատներու կամեցողութեամբ անարգութեամբ ընկերները վերադարձնել հաստատելու անոնց պատշաճ վերաբերմունք ցուցնել:

Ժ. Ընկերներու մէջ զիտակցութեան եւ ինքնաճանաչութեան արժարձի եւ ազատ ձգել զանոնք չփոխելու ուրիշ չըջանակներու հետ:

ԺԱ. Հաւատարմութեամբ եւ անձնուրաց ընկերները գործին զանազան մասերուն զիտակ պահել, եւ ոչ թէ միայն անոր նիւթական փոխութիւն:

ԺԲ. Կարող, բնաւորութեամբ ազնիւ գործիչ մը Ամերիկայի համար ուրիշ չըջանակներ փոխադրելու աշխատել Տաճկահայաստանի ճարտար, խառնուածքի բնական յարմարութիւնը այդ մասին գերադաս սեպտեմբ. փութով:

ԺԳ. Հանգանակութեամբ դրամին հարկերին ՅՅՈՒ արտաւարտութիւն մէջ սպասել լոյ թէ անոր ու անոր կամեցողութեան ձգտելով յուսմանք եւ վնասակարութիւն միայն:

ԺԴ. (այսպիսով իր պատգ. ժողովը ներկայութեան յիշատակ):

ԱՐՏԱՌՈՅ ՀԱՆԴԻՄ ՄԷ

Տեղւոյս Ազգ. վարժարանի ամսվերջի հանդէսին ներկայ գտնուելու համար մտանք եկեղեցի: Հանդէսը արդէն սկսած էր ցանցաւ բաղմունքներուն մը ներկայութեամբ: Իսկ մը անհասկանալի ոտանաւորներէ եւ կոնչաձայն երգերէ վերջը, երգեր՝ որոնք դպրոցական պոետներու ժամանակ գոցէ կարելի ըլլար բնել քանի որ այն ատեն ամեն աշակերտ ազատ է ուղած ձայնէն սկսելու: Երգերէ վերջը ըսենք առաջ եկաւ պ. Տաճկահայ դպրոցական տեղեկագիրը տալով: Պարոնը յայտնեց, թէ ինքը եւ իրեն պաշտօնակիցները ժողովրդին աչքին թող փնտրու գիտաւորութիւն չունին, ուստի կը խոստովանեն թէ տարեշրջանը ապարդիւն անցած է եւ թէ այսպէս ըլլալուն պատճառը իրենց՝ տեղական պայմաններու մասին ունեցած անփորձութիւնն ու այս ու այն է: Իւր իսկ բերնով խոստովանել յետոյ, թէ տարին ապարդիւն անցած է, յարձակեցաւ վարժարանը քննադատողներուն վրայ, Բայց ինչո՞ւ այն չըջադրել յարձակութիւնը, քանի որ քննադատներն ալ միեւնոյն բանը լսած ու գրած են, ինչ որ պարոնը քաջաբար կը խոստովանի: Ժողովարանը արամաբանութեամբ միայն դատաւարութեան ներկայ զրոհնուող մարդ իրաւունք ունի վարժարանը քննադատելու: այնպէս որ երբ մէկը կը տեսնէ իւր զաւակներուն ապարդիւն երթեկը, երբ կը տեսնէ տան մէջ ունեցած անոնց յոռի ու ծոյլ ընթացքը բաղադրամբ ուրիշ տարիներու, երբ կը լսէ վարժարանի պատան տակէն անցած առեւ յաւաքէի վայել ազմուկը, որ կը բարձրանայ զատաւանդութեան ատեն, վերջապէս երբ կը տեսնէ ու կը լսէ այլաճաշկութիւններ, որոնց թատր եղաւ վարժարանը այս ամենը տեսնել ու լրեսել վերջը, ուրիշ գետ պէտք պիտի ունենայ այցելելու վարժարանը դատարանի ներկայ գտնուելու, որպէսզի քիչ մը քննադատութեան իրաւունք տրուի իրեն: Ինչէն զիտանք թէ տարուած մէջ դասի առեւ ալ արեւի չէ թող փնտրու այնպիսին աչքին: Ամերիկայի վարժարանը ամեն տեղ ու ամեն ժամանակ թող կրնայ փնտրել ինչ հարկը պահանջել: Թող փնտրու համար ան պատճառ քննութիւն տալու հարկ չկայ:

Թոյլ տուի միջ յիշեցնել պ ճառախօսին թէ իրենց սարքած բոլոր հանդէսներուն ներկայ եղող ու է է մարդ որ վարժարանի երես տեսած է, այդ հանդէսներէն իսկ ախոր բեղաւազնութեանց կը յանգէր: Այս կիրակի օրու ան հանդէսն ալ չէր հաստատուի միեւնոյն բանը:

Աշակերտներուն խոսքի խոսքն կեցուածքը, երգերու անմշակութիւնը, ոտանաւորներուն տիրացում կան արտասանութիւնը, ասոնք ամենը բնական էին, կարծես, հաստատուութեան խոսքին անհոգութիւնն ու ապկարութիւնը: Բոլոր այս պատկառութիւնները փոխանակ կարճը ներկայ. Տաճկահայաստան, ընդհանրապէս կը համարձակուի թիւն տուին անոր զեռ եւս գովաբանելու ուսուցչական մարմինը: Ո՛հ, այս միջոցին պէտք էր տեսնել պ. ճառախօսը, ասոր ծի մը պէս անվախ էր ան ու հերոսի մը հանգոյն անընկճելի: այն, պէտք էր տեսնել զինքը այն միջոցին երբ կը դուրս գտնուի վանքերուն ակադեմիաներուն թմբակները պատուելու չափ ու ժողով թէ ինքը չվախար քննադատութեան, թէ ինքը տասը տարի պաշտօնավարած է, եւ թէ ու է մանկապատանի իրաւունք չունի քննադատելու ուսուցչական մարմինը ցորափ ներկայ չէ գտնուած դասերուն: Այս փաստաբանութիւնները ըրած միջոցին հարուած մը տուաւ կը թընքի, հարուած մը որ մեզ յիշեցուց ժողովարանը: Պարտիկները, որոնք բնութեան ուսուցիչ օրերուն, «հասան-հիւսն» կոչուելով, իրենց կրթութեան ու զուտը կը հարուածեն: Վիշտ յայտնուելու ձեռք մըն է այս: Պարոն ուսուցչին ալ կերել թէ չափ վշտացած է յաճախակի եղած քննադատութիւններէ, որոնց պատասխաններուն համար այս առթիւն կըստաւ երգել:

Խօսելով քննութիւն տեղի չունի, նախ ուրիշ, ըսաւ, թէ Ուսուցչական Միութիւնը վտարած է զայն Պոլսկարահայ վարժարաններէն (ճիշդ այն տղան պէս անշուշտ, որ վարժապետին քիչ ինչը այն յանցանք գործած է) եւ մարդը իրաւունք ունի որովհետեւ «ուսուցիչ միջոց թիւն թիւն» զընթաց պէս անտէր անտիրական միացած ըլլալով մեր վարժարանները, Ուսուցչական Միութիւնը իւր դրօշակը տնկել է այնտեղ, (կրնա՞նք մօտեցնել): Քննութիւններու վտարման պատճառն ալ այն է թէ աշակերտները կը քրտնեն երբ, այս տաք օրերուն (այս մէկ), թէ ծնողներուն աչքին թող փնտրու միջոց մըն է եղել (այս երկու): Թէ Եւրոպայի եւ Ամերիկայի մէջ քննութիւնները վերցած են եղեր (այս երեք): Այլ ի՞նչ կողմէ, քննութիւն տալը ծնողներուն աչքին թող փնտրու է, իսկ առանց քննութեան հանդէս տալը «փութար» փնտրու է կերելի: Երեք-ցէք, մենք այս նրբութիւնները չենք հասկնար: Քննութիւն պահանջելով այս տաք օրերուն խեղճ տղոց ներդրումը պատճառ կըլլան, միջոցն ունեցող պատրաստութեան համար դատաւարներ եւ երգեր ստղծեցնելով աշակերտը կը... զովացնեն: Բայց ո՞վ խոթեր է ուսուցչական միութեան պիտու մէջ այն միտքը թէ քննութիւնները աշխարհիս երեսներ վերցած են: Թէ ուսուցչական Միութիւնը Տաճկահայաստանի բնական իրաւունք չունի քննութիւնները աւելորդ են, մենք չը համարուելով, կուգինք մեր կողմէն համոզել ու հասկնել թէ ուսուցչին բոլոր ամենայնաբար փախուստի ճամբան ցոյց տալ է: Մենք այսպէս չպիտի մտածենք: Ինչ քննութիւն իւր իւր նստակար բան, ազգը վերջէն իւր

վարժարաններէն, մինչդեռ վարժարանի վճանում պաշտօնեան է որ կը վերցնէ զայն, ինքզինքը պատասխանատու թիւնէ ազատելու համար:

Պարոն ուսուցիչը իւր դասնացած սրտին մէջ կուտակուած կսկիծը թափելէ վերջը, հարկ էր որ դռնէ իւր խաղաղ բնակչութեան յայտնէր հանգիստականներուն թէ վարժարանը քանի կարգ, քանի աշակերտ ունեցած է քանի հոգի դասարան վիճակում են, քանի հոգի շրջանաւարտ: Ելած են եւ որ ի կարգին փոխանակ այս մասին կարճ հաշիւ մը տալու, վերստին ձայնը բալձրացող ըսելով, թէ ուրիշն զաւ տարի մինք ուսուցիչներս անցործ պիտի մնանք, քանի որ կառավարութիւնը այսինչ պահանջները կը դնէ:

Իւր անխաղախ զգացումները այսպէս յայտնելէ յետոյ, վերադառնալով գործած սխալին ըսաւ, թէ ուսուցիչներ թէեւ կրնան ուրիշ աւելի արգիւնաւոր գործ գտնել, սակայն ինքը վարժարաններուն վրայ կը մտածէ... Պարոնը չմտածեց որ ճիշդ այդ ակնարկած «ուրիշ» աւելի արգիւնաւոր գործի չգոյութեան համար է որ Պոլս կարահայ վարժարանները ամեն տեսակ բախտախորհրդէն ու վեցուած են, եւ ճիշդ այս դիտարար պատճառով է որ Պոլս կարահայ բոլոր վարժարանները անխաղախ գոյութիւն մը կը քաշքշեն, մանաւանդ սա վերջին երկու տարիներուն մէջ, երբ այդ մարցիկ փոսած է սնանկութիւն մըն ալ կազմակերպեցին: Հիմա գտնադատը ընդհանուր է:

Պ. Տաքէսեանը չափազանց յուզուած վիճակի մէջ վերջացուց իւր հանաքօտութիւնը:

Կեցցէ Ազգային վարժարանը.
Կեցցէ Հայաստանը:
Որոն յաջորդեց չորս զոյգ ձեռքերու ծափահարութիւն: Որոնցմէ մէկն ալ վերնայարկէն կու գար: Պարապ տակաւոր անգործ ալմուկ կը հանէ գլուխը ատեն ո՞վ չգիտէ այս ճշմարտութիւնը:

Հանդիսանաւ

«ԱՂԲԻԻԻ»-Ի ՅՈՐԵԼԵԱՆԸ

Ինչպէս յայտարարել էինք, այս տարի աշնանը թիֆլիսում կատարուելու է ԱՂԲԻԻԻԻ մանկ. ամսագրի 25-ամեայ յոբելեանը, որի համար ընտրուած յատուկ յանձնաժողով բաղկացած է հետեւեալ անձերից՝ Իշխանուհի Արզուման-Երկայնաբազուկ Սոֆիա Տ.Տ. Ա. ոստանաւան, Հեղինէ Սպինդարեան Յուլիանէ, պ. պ. Բաշինջաղեան Գէորգ, Բ. Բ. Դաւթեան Գէորգ, Մելիք Ազարեան Ալէքսանդր, Յարութիւնեան Բ. սահակ, Բժշկ. Նաւասարդեան Բաղրատ, Նար Դոս, Բժշկ. Շիւսեան Արտաշէս, Սպինդարեան Յովհաննէս, Սոլովեան Յովակիմ եւ Բալանթար Ալէքսանդր:

Մեր ազգի վերածնութեան գործում հերոսի պատշաճաւոր կրթութիւնն այն միայն յենարանն է, որի վրայ հանգիստ սրտով կարող ենք դնել մեր բոլոր յոյսերը:

Յայտնի է թէ յատկապէս մանկական աշխարհին ներուած մի ամսագիր ո՞ր աստիճան բալձր ու վստիկ կու ըլլա՞նք որ կրթութեան սուպարէզում: «ԱՂԲԻԻԻ»-ը 25 տարի ծառայել է այդ կոչմանն ամենայն հաւատարմութեամբ, եւ մեր փոքրիկ ազգը կատարելով մեր այդ անդրանիկ եւ երկար տարիներ նաեւ եղակի մանկական թերթի քառորդ-հարիւր յոբելեանը կատարած պիտի լինի իր իսկ կուլտու-

րականութեան զօրաւոր փակտորներից մէկի տօնը:

Յայտարարելով այս մասին ի գիտութիւն ընդհանրութեան, յանձնաժողովս կողքէն ունի մի հայաբնակ քաղաքի հասարակութեան՝ կազմել ձեռնհաս անձերից տեղական մասնաժողովներ՝ ըստ պատշաճին վասնակցելու յոբելեանին:

Յանձնաժողովի գլխաւոր նպատակն է յորելանի աթիւր կազմել մի ֆոնդ, որպէսզի համար «ԱՂԲԻԻ»-ի հրատարակութիւնը:

Յոբելեանը ո՞ր օրը կատարուելու մասին կը յայտարարի առանձին:

Յանձնաժողովի նախագահ՝ Բժշկ. Բ. Նաւասարդեան

Բարսեղյան

Բժշկ. Ա. Շիւսեան

Նար Դոս

Իշխանուհի-Յանձնաժողովի հետ յարաբերութիւն ունենալու համար պէտք է գիտել հետեւեալ հասցեով:

Տօք. Բաղարուս Արախանովիչ Նաւասարդեան

(Թիֆլիս)

Թիֆլիս

ՆՈՄԱՆԱՏՈՒՓ

Գտնիւրէ Ա. Գ.—Պոնտիքի ճամբով զրկուած նամակները կանոնաւոր կրտաւանք. իսկ ուղղակի զրկուածներէն շատերը կը կորսուին: Ինչպէս կերեւայ Եղիպտական նամակատան յանձնուած նամակներ ու գրքեր թուրք պաշտօնեաներու ձեռք կանցնին, ուստի երկպառակն մեզ զրկուելիք նամակներու եւ ծրարներու հասցէին վրայ պէտք է գրել «Վիս Պոնտիքի»:

—Տ. Մ. Մարգարեան.— Շնորհակալութեամբ ստացանք ձեր նախորդ հաշիւը: Թերթին առաքումը վերսկզբանք:

Պարոն Տ. Մ.—Օրիորդի մը համար 5) տոլար ստացող ու պապանձող Ս. Ս. ի խնդրը կրնաք Ռուսոսի Թաւրիսի շնորհակցել կա՞մ ուղղակի եւ կա՞մ տեղւոյ պատշաճութեան միջոցաւ:

Ռուսոսի Ա. Գ.— Յանկարծ մեզ ձեռք զրաւարին մեզ ունեցած պարտքէն ալ վազ սնցանք եւ այլեւս զինք չպիտի հանգպանենք խմբագրատուն: Մեր գիրքերով շինուած քանի մը փորձանքեր ալ օտար տպարաններու մէջ զրաւ ձգուած գտանք:

ՍՈՎԱՏԱՆԶ ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ
2. ՅՈՐԵԼԵԱՆԸ

Նախորդ ցանկին գումարը 712ֆ. 50ս. Տիրան Դիւրքեհան 1 ֆր. Ստիփան Խորասանեան 1. Գառնիկ Վարդեհեան 1. Գրիգոր Աղամեան 2 խաչիկ Մկայելեան 3. Հրանդ Թիւան 1. Արմենակ Մէսրոբեան 1. Եւաքիկ Կիւմիւշեան 1. Օննիկ Յակոբեան 2. Օննիկ Պէտրեան 3. Կարապետ Սանտալեան 5. Սեդրակիկ Տոնեան 2. Միհրան Մելքոնեան 2. Գրիգոր Աւետիսեան 4. Կարապետ Տ. Պողոսեան 1. Յակոբ Տէմիրճեան 1. Պետրոս Էլիպէօյիւքեան 1. Իւլիանդ Պաղճեան 2. Միսակ Աճէմեան 2. Դուկաս Յակոբեան 1. Սիմոն Շէրպէթեան 1. Հրանդ Մէլէեան 1. Ունի իւր օրդուն տարեգարծի աթիւր 20ֆ. Դարան Յ. Թ. Յ. Թագուրեան 1. Իսրայէլ Մանթաշօ 5. Յ. Զատիկեան 1. Աւետիս Գրիգորեան 50սթ. Սահակ Աւետիսեան 50ս. Գարեգին Բաբադեան 50. Պ. Պ. Կրմիւշեան 50ս. Մարգար Տոնապետեան 50ս. Թադէոս Համբարձումեան 50ս. Մէլքոն Շահինեան 50ս. Դուր Եակոբեան 50

ս. Մանուկ Յակոբեան 50ս. Պողոս Պաղտատեան 50ս. Մարտիրոս Տ. Մարտիրոսեան 50ս. Դուր Թորոսեան 50ս. Զոհաննէս Պատմահան 50ս. Գրիգոր Յովհաննէսեան 50ս. Զոհան Թադէոսեան 50ս. Առաքէլ Պողոսեան 50ս. Դուր Գողոսեան 50ս. Տիգրան Կարապետեան 50ս. Յովհաննէս Կէնճեան 50ս. Միսակ Պալմաեան 50ս. Կարապետ Սէլաւադեան 50ս. Յարութիւն Արմաղանեան 50ս. Սարգիս Կազարեան 50ս. Մարտիրոս Աղամեան 50ս. Տիգրան Կէնճեան 50ս. Ռիմ 50ս. Մանուկ Գրիգորեան 50ս. Ռիմ 50ս. Միհրան Կէնճեան 50ս. Կարապետ Մարտիրոսեան 50ս. Երէմիա Փէօրցեան 50ս. Զաքար Մուշակեան 50ս. Արքայաճ. Արքայեան 75ս. Պողոս Պաղտատեան 60ս. Յարութիւն Կարապետեան 60ս. Մարտիրոս Զոհան Կէնճեան 60ս. Լեւոն Երկանեան 60ս. Ալէքսան Արքայաճեան 50ս. Յովհաննէս Հայրապետեան 50ս. Ստեփան Սիմոնեան 50ս. Գարեգին Միքայելեան 50ս. Գրիգոր Տ. Մարտիրոսեան 50ս. Յարութիւն Նորհայեան 50ս. Ստեփան Կարապետեան 50ս. Կողոս Նիկողոսեան 50ս. Յարութիւն Միսոնեան 50ս. Մանուկ Սաքալեան 50ս. Յովհաննէս Թորոսեան 50ս. Առաքէլ Խաչիկեան 50ս. Օննիկ Սարգիսեան 50ս. Համբարձում Արքայաճեան 50ս. Մարտիրոս Պաղտատեան 50ս. Զոհան Ալէքսան 50ս. Կարապետ Միքայելեան 50ս. Համբարձում Յովհաննէսեան 50ս. Յովհաննէս Կիւմիւշեան 50ս. Անդրանիկ Վարդապետեան 50ս. Միհրան Կարապետեան 50ս. Սարգիս Եակոբեան 50ս. Ռիմ 50ս. Ռիմ 50ս. Արմենակ Իկիզեան 50ս. Մանուկ Աւետիսեան 50ս. Համբարձում Մանուկեան 50ս. Գրիգոր Յարութիւնեան 50ս. Միհրան Եակոբեան 50ս. Նազարէթ Վարդանեան 50ս. Բարեպաշտ Էր 50ս. Յարութիւն Պետրոսեան 40ս. Ամրոզ զուճար 817 405

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Վառնայի երկու պատգամաւորներու ընտրութիւնը կապարտեցաւ ժողովրդեան խիստ փոքրաթիւ մէկ խումբին մասնակցութեամբ միայն: Բացի 50—55 դաշնակցական տղաքներէ, հազիւ 30 հոգի ներկայ էին ընտրութեան հակառակ Կրկնակի հըրաւրանաց: Ժողովուրդին այս անտարբերութիւնը իսկապէս դատապարտելի էր: Եթէ դաշնակցականները պաշտօնապէս մասնակցած չըլլային, հասարակ ժողովուրդը եւ տարբեր կուսակցականներ իրենց մեկուսացումովը պատճառ պիտի դառնային որ Վառնան իր պատգամաւորները չունենար Սօֆիա գումարութիւնը Պուլկարայի Հայկաժողովին մէջ: Որչափ ցաւալի այս անտարբերութիւնը, նոյնչափ գովելի էր Դաշնակցականներու ցոյց տուած եռանդը: ասոնք ջանադիր եղած էին իրենց բոլոր անդամներուն ձեռքը մէջէն քուէթուղթ տալով ընտրութեան մասնակցից ընտրուող Հապճեպու կատարուած այս ընտրութիւնը որչափ որ ալ իր օրինակն լինի կողմէ ընտ-

նեցաւ վստահօրէն կարելի է ըսել թէ ընտրականը զոնէ մէկը Տ. Յակոբ Մանուկ, բուն ընդհանուր ժողովուրդին ընտրութիւն էր: Արդէն 84 քուէներէ 82ը յաճած ըլլալը պերճօրէն կապացուցանէ այս ճշմարտութիւնը:

Կատարուած ընտրութեան այս անկատարութիւնը եւ հապճեպի մատուցելը կը պարտինք գահափոխութեան թաղ. Խորհրդոյ եւ աւագերէց տէր Մարտիրոս քահանայի զատապարտելի անվտանգութեան:

—Սօֆիայի նորընտիր թաղ. Խորհուրդն ալ հրաժարեւ է Տեղւոյն պատգամաւորներու ընտրութիւնը պիտի կատարուի վաղը:

—Մասնաւոր տեղեկութեանց նայելով, Վառնայ մէջ ձերբակալուած հայ լեզափոխականներու մէջ կը գտնուի եղբը նաեւ Արամը, որ ամբաստանուած էր Մատնիշ Դաւիթի նշանաձր եւ ուրիշներ բռնարարելու յանցանքով:

—Տեղւոյ թիւք հիւպատոսը Վառնայի վերջերս հոս հասած հայ պատանիներու դէմ չարախօսելով պուլկար կառավարութեան առջեւ, պահանջած է անոնց արտաքսումը Պուլկարիայէ: Ապահով ենք թէ բարեխառն պուլկար կառավարութիւնը պիտի հաճի իր հովանաւորութեան չը զրկել այդ որբեր որոնք արդէն որբանոցին մէջ արհեստներ սովորած ըլլալով տեղւոյ մէջ ալ սկսած են իրենց արհեստներով զբաղիլ:

—Վառնայի առնուած լուրերու նայելով, Տիգրանակերտէն եւ ուրիշ տեղերէ երկրագործական Պանգոյի ճիւղին հաշոյն արտաք բերուելուն հետեւանքով արմըտիքի գիւղերը աժանացած են եւ բերքներուն վիճակն ալ այս տարի խիստ լաւ է, եւ յոյս կայ որ այդ գիւղերը աւելի աժանանան:

—Սեբաստիայէ կը գրեն թէ վերջերս տեղացած անձրեւներուն հետեւանքով բերքերը այս տարի առատ պիտի ըլլան:

—Ամառոյ մէջ մեծ հրդեհ մը ծագելով յունիս 19ին 400 խանութներ եւ տուններ այրուել են:

—Եւրոկիոյ մէջ 600 տուններ եւ հանրային շէնքեր փլած են հեղեղներէ:

ՄԱՐՈՒՐ ԳԻՐԻՔԵՐ

ՓԵՐԱՊԱՐՏ Ա. հատոր (162 էջ) 1 ֆր. Բ. » [433 էջ] 2 ֆր. ԶՈՐ ԵՐԳԱՐԱՆ Կամ ՄՐՄՈՒՆԶ ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ երկրորդ անգամ տպագրուած եւ հոխացած. Գին 1 ֆր. ԵԻՏԱՆ Կը պատկերացնէ Պուլկարներու նկատ ու կացը ու թուրքերէ կրած ստատուանքը անոնց ազատութեան ստալ. Գին 50 սանդիւք ՀԱՅԻՆԵՐԻ ԶԱՅՆՐ Պատկեր մը Տաճկահայաստանի իրական կեանքէն: 2-րդ տպ. Գին 1 ֆր. Այս գիրքը ստանալու համար դիմել ՎԵՐՆԱՆ ԱԻՐԱՆՈՒՆ ԵՒ ԽԻՔԱԳՐԱՐԵԱՆ

1870

— Թեպազդոտա յունիս 12 տէ
չիտտէթլի եազմութաւն ղէ տո-
լուտա՜հ հարւլ օլա՜ն սէլէր
չէհրիւր պիր գըմընը, Պէյլաւա,
2այ ժահէլէէրին ղէ Գալգալը
սեղազըն պիր գըմընը խաթապ
իթմիչ տիր 400 քիշի թէհթեթ
զէ 50,000 լիրա խաթաթ հե-
տապ օլու՜մուշ աըր, Բուլթա՜նն
զէ 300 լիլէր հըզըլմըչ, հիւ-
քիւմէթ ղէ ա.քէրիյէ Գնազլա-
ըը ղէ 400 լիլ խաթապ օլմուշաւր

SU ሁ ከ ከ 3 E

— Իշքիւէր Իշին օլքնան ագ
սըզլարը լազլ իստպոն պազլար
Իւզէրինէ վէրկիւէրի ալթըրմագ
մագսետի Իէ թէշքիւ օլթնմուշ

Թիւրքիւն Էֆէնարը՝ Սարմաթ
 զէն Աւստրալ զաւարտորը Էրմէնի
 Իսթիլաճը Լարսէնա Կաթաղ առտո
 Իտէրէքը Երազարը զապթը ալթը
 Կէն Կէնիւրմէք տիրո՛ւ Փաղաւթ քուն
 Կապթիւսարը րէք շիւտտէթի պիք
 Իւանէն Թիւրքէ պիք տէքս
 Ղէրմէք Ինչիւն քուն Զիւքիւմէ-

ԹԻԻՃՃԱՐԻՅԻ

ՋԱՆԻՐԷ		
ՊՈՒՂՏԱՅ		
Վահոն	100 քիւր.	20/20-50
Արապա	57-62 լիպ.	12/13,
ԱՐԲԱ,		
Վահոն	100 քիւր	11-50/12
Արապա	45-52 լիպ.	6. 7-60
ԵՈՒԼԻՅ արապա	33-36 լպ.	5.- 5-40
»	100 քիւր	10. 50/11
ՋԱՎԱՍՐ արապա	52-57 լպ.	9- 10/10
ՊԱՍՏՈՒԼԻԱ	100 քիւր.	17-19
ՏԼԻՐ արապա		7. 60 -8. 40
ՔՈԼՕՋ արապա	55-60 լպ.	17.18
ՄԻՍԻՐ		10 50-11
Կինոսէ վահոն	15/26	դէ 40-50
» ապո կէլլէ քոշ,	վահոն մուսոն	
էւր նարքոն	20 ֆր.	արապա մու-
սոն լւսի քէզա նարքոն	20.	
ՊԱԿԱԼԻՅԷ		
Վարնա	գրացատընտա	դարպա լիյէ
մալլելին	պո կինոսի ֆիլիմը,	պիմոն
Քրանք իւլ :		
ՊԱՀԻԷ		1.95- 2.20
Շէֆէր նէմցէ		91-
Շէֆէր քէմոյէ	սանողը	45.-
Իրիրեն ձէնովա չուվալը		44.50
» ֆիլիպէ	»	—
» կինիլիզ	»	33.50
Իրչոն		50.
ԿԱԶ Սանողը		10.70
Զեմիին հաղը քիւր		1.30. 1.35
ԳՈՒՐՈՒՆ իւլլիւս		70/75.
Եու մուրթ	100 աւէթի	5-70

L N B U S b U U. h

ԿԱՐԻՊ ԱՅՈՊԷՐ

Գրռւաճ Ա. Շիրաճկուճկ.

ԳԻՆԸ ՄԻԱՅՆ 1 ՅՐ. Է
դեռ ուզողները կրնան 22
հատ 5 սանդղի մոյց պուլիսարական նա-
մակադրոյմ շրջել խմբագրութեանս:

Դի բուսայց մեթոտով Նրանսէրէնի,
Անգլիէնի եւ Տօմարակալութեան
դասեր կամ գրադրութեան պաշտօն
կրտսեաննէ մէկը: Փաշաօքողք իող
դիմեն իմացադրութեանս:

Supramili «brum milif» — 4. n. 1. w

Издатель: Д-ръ М. Торосиявъ